

УДК [574/64: 502.51]

Митяй І. С., Хомич В. В., (Україна, Київ), Демченко В.О. (Україна, Мелітополь)

СУЧАСНИЙ ГІДРОЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ГОРДАШІВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА РІЧКИ ГІРСЬКИЙ ТІКИЧ

Гордашівське водосховище утворилось завдяки будівництву однойменної ГЕС у 50-х роках минулого століття, відновлення роботи якої відбулося в 1998р. Робота гідроелектростанції безпосередньо впливає на гідрологічний режим річки і опосередковано – на гідрохімічний і гідробіологічний режими. Дослідження ступеню цього впливу на гідроекологічний стан водойми, з однієї сторони, дозволить розробити режим роботи електростанції з мінімальним впливом на біоту, а з іншої – виявити шляхи підвищення рибопродуктивності. Дослідження зазначених режимів, проведене по 8 пунктах всієї акваторії водосховища у квітні 2014 р., дало такі результати.

Хімічний склад води Гордашівського водосховища р. Гірський Тікич у червні 2014 р. характеризувався такими хімічними показниками. Мінералізація води становила 597,2–623,9 мг/л. Твердість води – 5,9–7,5 мг-екв/л. Вміст іонів кальцію – 48,0–52,0 мг/л, магнію – 42,0–58,8 мг/л, сульфатів 16,0–20,0 мг/л, хлоридів – 40,825–53,25 мг/л. Переважають іони HCO_3^- – 396,5–414,8 мг/дм³. Вміст амонійного азоту – 0,013–0,129 мг N/л. Середній вміст іонів NO_2^- становив 0–0,528 мг N/л. Максимальна концентрація нітратів у воді – 0,190 мг N/л. Мінеральні форми азоту складала 0,127–0,721 мг N/л. Вміст мінеральних сполук фосфору був у допустимих межах – 0,094–0,197 мг P/л. Вміст натрію – 18,025–33,22, мангану – 0,01–0,02 мг/дм³, калію – 27,025–49,83 мг/дм³, заліза – 0,01–0,02 мг/дм³. Вміст розчиненого кисню у воді – 8,0–9,4 мг O_2 /дм³. Водневий показник рН становив 7,91–8,35. За гідрохімічними показниками Гордашівське водосховище відповідає всім рибогосподарським нормативам.

Фітопланктон Гордашівського водосховища наприкінці червня 2014 р. був представлений 87 видами водоростей із восьми відділів: Bacillariophyta, Chlorophyta, Euglenophyta, Cyanophyta, Dinophyta, Cryptophyta, Chrysophyta, Xantophyta.

У складі зоопланктону Гордашівського водосховища зареєстровано 46 видів з трьох основних систематичних груп: коловертки (*Rotatoria*), гіллястовусі (*Cladocera*) та веслоногі (*Copepoda*) ракоподібні. Основною систематичною групою, домінуючою за чисельністю видів, були коловертки (29 видів), які становили 58% від загальної кількості видів (таксонів). Гіллястовусі ракоподібні були представлені 6 видами. Веслоногі ракоподібні складала 11 видів.

У видовому складі зообентосу було виявлено 42 таксони видового та надвидового рангу, в тому числі: плоскі черви (*Turbellaria*) і круглі черви (*Nematodes*) були представлені 1 видом кожний; 3 види олігохет (*Oligochaeta*); 3 види п'явок (*Hirudinea*); рівноногі ракоподібні (*Isopoda*) нараховували 1 вид; клас комах, до складу якого входили ряди бабки (*Odonata*), веснянки (*Plecoptera*) та напівжорсткокрилі або клопи (*Heteroptera*) мали по 1 виду; личинки жуків (*Coleoptera*) нараховували 3 види; 2 види хірономід (*Diptera*), 25 видів молюсків, з яких 20 належать до черевоногих (*Gastropoda*) і 5 – до двостулкових (*Bivalvia*).

Іхтіофауна річки Гірський Тікич, за словами місцевих жителів, до будівництва водосховища була дуже бідною, оскільки русло було неглибоким і влітку часто пересихало. Після наповнення водосховища видовий склад риб поступово збільшувався, і в червні 2014 р. нами було зареєстровано 19 видів: *Cyprinus carpio* – короп звичайний, *Carassius auratus* – карась, *Tinca tinca* – лин звичайний, *Rutilus rutilus* – плітка звичайна, *Scardinius erythrophthalmus* – краснопірка звичайна, *Alburnus alburnus* – верховодка, *Blicca bjoerkna* – плоскирка, *Abramis brama* – лящ звичайний, *Hypophthalmichthys molitrix* – товстолобик білий, *Rhodeus amarus* – гірчак, *Pseudorasbora parva* – чебачок амурський, *Gobio gobio* – пічкур звичайний, *Cobitis taenia* (s.l.) – щипавка, *Esox lucius* – щука звичайна, *Sander lucioperca* – судак звичайний, *Perca fluviatilis* – окунь звичайний, *Stenopharygodon idella* – білий амур, *Aristichthys nobilis* – строкатий товстолоб.

Річка Гірський Тікич до створення водосховища характеризувалась незначним водотоком, пересиханням русла та мінімальним видовим в посушливий період. Потенційне рибогосподарське значення вона отримала завдяки побудованому водосховищу та стабілізації гідрохімічного та гідробіологічного режимів.